

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE SHS

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

Srečno novo leto vsem članom in članicam. Našim tovarišem pravoslavne vere pa želimo tudi vesel Božič!

Oblastni odbor.

Vsem podružničnim članom vošči veselo in srečno novo leto

Odbor zadruga »Vzajemna pomoč«.

Naš list v novem letu.

Pričenjamo deveto leto izhajanja našega »Vojnega invalida«. Z njim je naša organizacija izrazila v javnosti veliko svojih teženj in prinesla v domove naših zapuščenih članov in članic vsakovrstna važna poročila. Vse to kar izrazimo potom našega glasila v javnosti, prinaša organizaciji in našemu bednemu vprašanju veliko koristi. Vsi stanovi imajo svoja strokovna glasila, zato ga tudi naša mnogobrojna organizacija ne more pogrešati.

Iz naših bednih vrst članov in članic se vzdržuje to glasilo in tako so njegova sredstva. Osem let je živel »Vojni invalid« ob takih razmerah.

Pred kratkim je moral prenehati izhajati. Lahko rečemo, da je kriva temu pred vsem nezavednost in slaba organizacija, kajti po bedi se ravna naš list tudi s svojimi zahtevami.

Kjer koli smo vprašali, se je glasil odgovor: Mi hočemo naše glasilo! Prišli so predlogi k njegovi reorganizaciji in treba je bilo storiti pameten, našim razmeram primeren sklep.

Temelje, po katerih bo prišel naš list na lahek način do svojega neomejenega obstoja in razširjenja, kakoršnega zasluži, so podani v okrožnici, ki jo v celotnem obsegu objavljamo.

Se poprej pa izražamo svojo zahvalo vsem zvestim naročnikom, ki so zadostili potrebam pred vsem, da so poravnali naročnino.

Kolikor niso dobili plačanih števil se bodo iste poravnale to leto.

Dovoljujemo si pa opozoriti zamudnike na svojo dolžnost in pričakujemo, da se bodo sami odzvali.

V bodoče bo dobival naš list vsak redni član in članica po jako zmernih sredstvih, ki jih bodo Krajevne organizacije porazdelile in same pobirale poleg članarine. Naj pomisli vsak, da bo dobil za maj denar mnogo važnega čtiva. Želimo samo, da bi organizacije izvršile hitro vse potrebno po sledeči okrožnici:

OKROŽNICA

Krajevnim organizacijam Udrženja Vojnih Invalidov.

Naš list »Vojni invalid« preživlja že nekaj časa finančne težkoče, ki jih povzročuje le zgolj nerazumevanje in slabo zanimanje. Lani je prišel v krizo in delegatska anketa ga je poskusila dvigniti. Storjen je bil sklep, da morajo vse krajevne organizacije pridobiti vsaj 20 odstotkov, to je eno četrtino vsega članstva, sicer plačajo organizacije toliko, kolikor ne dosežejo po tem sklepu.

Določeno je bilo, da bodo krajevne organizacije same poleg članarine pobirale tudi naročnino za list in jo odvajale upravnistvu. Nekatere so to storile in tudi dosegle določeno število, mnogo jih je pa takih, da ga niso. List je od lani napredoval komaj za 400 naročnikov, treba je pa konstatirati, da jih od približno 1.600 skupnih naročnikov še mnogo dolguje za različni čas nazaj. Ta dolg obstoja največ zato, ker se ni poleg članarine tirjalo naročnine, dotični se pa tudi sami niso brigali za plačilo.

Oblastni odbor je skrbel, da je dosegel najmanjšo režijo za list, hranil je pri uredništvu in upravi. Kljub temu je potreboval trikratno predvideno subvencijo iz svojih sredstev.

List ne sme prav nič obremenjevati društvenega imetja, samo organizacije mu je treba. V principu se list mora vzdržati sam, kajti organizacija brez glasila je mrtva stvar, ker to je naše orožje poleg tega pa informator članstvu.

Ko mu je zmanjkalo virov, je oblastni odbor list zopet ustavil, obenem pa vprašal z okrožnico vse krajevne organizacije, ako naj izhaja in kako?

Krajevni odbori so se izjavili za njegov obstoj, ter so stavili različne primere kako naj se vzdržuje. Zato je napravil oblastni odbor svoj sklep, ki naj ga celokupna organizacija osvoji. Sklep je sledeči:

List »Vojni invalid« naj dobivajo vsi člani in članice, ki imajo plačano članarino. Finančno bomo to dosegli z najmanj 3.000 naročniki, za katere bo morala biti naročnina naprej plačana. To število naročnikov se porazdeli med posamezne organizacije sorazmerno po višini članstva. Krajevni odbori naj skrbijo, da bodo poleg članarine vsaj za pol leta naprej iztirjali predpisane jim mesečne vsote.

Na posamezne krajevne organizacije pripada sledeče:

Bled 50 naročnikov in mesečno Din 100, Brežice 50, Din 100; Boh. Bistrica 50, Din 100; Beltinci 60, Din 120; Celje 130, Din 260; Cerkljica 50, Din 100; Črnomelj 60, Din 120; Čakovec 40, Din 80; Dol. Lendava 50, Din 100; Dol. Logatec 40, Din 80; Domžale 50, Din 100; Gor. Radgona 60, Din 120; Guštanj 60, Din 120; Gorje 50, Din 100; Jesenice 70, Din 140; Kostanjevica 40, Din 80; Kojnc 80, Din 160; Kranj 60, Din 120; Kamnik 60, Din 120; Kozje 40, Din 80; Krško 60, Din 120; Kočevje 40, Din 80; Ljubljana 190, Din 380; Ljutomer 40, Din 80; Mokronog 50, Din 100; Moravče 50, Din 100; Metlika 60, Din 100; Maribor 180, Din 360; Marenberg 40, Din 80; Murska Sobota 50, Din 100; Novo mesto 60, Din 120; Ormož 50, Din 100; Ptuj 100, Din 200; Polzela 60, Din 120; Ribnica 60, Din 120; Radovljica 50, Din 100; Slov. Bistrica 50, Din 100; Sevnica 50, Din 100; Selca 50, Din 100; Slovenjgradec 60, Din 120; Stari trg 40, Din 80; Škofja Loka 50, Din 100; Šoštanj 60, Din 120; Šmarje 60, Din 120; Trzin 50, Din 100; Trbovlje 50, Din 100; Trebnje 50, Din 100; Vrhnika 40, Din 80; Vel. Lašče 30, Din 60; Zagorje 50, Din 100; Žiri 30, Din 60; Žužemberk 40, Din 80.

Velikost organizacije se je pri tej razdelitvi natančno premostrila. Izjeme so morale biti le za kraje, kjer se nahajajo po narodnosti mešani člani na primer v Čakovcu, Kočevju, Murski Soboti in Dol. Lendavi. Tam je mnogo članov, ki ne znajo čitati slovensko. Apeliramo pa na dotične kraje, da zbirajo od dotičnih članov primerne vsote za tiskovni sklad k izpopolnitvi mesečnih denarnih potreb. Za vsote, ki jih imajo krajevni odbori po prednji tabeli predpisane, bodo obremenjeni, zato naj skrbijo, da jih sigurno izterjajo. Opozarjamo na moment, ko se plačuje članarina.

List bo prejemalo na podlagi gori izračunanih zneskov vse članstvo, ki plača članarino. Na primer ako ima organizacija 50 članov, ki so plačali članarino, bodo vsi ti prejeli list, akoravno plača oblastnemu odboru oziroma upravi lista po prednji tabeli le za 30 izvodov lista. Na ta način bodo organizacije znale lažje spraviti skupaj one mesečne prispevke, če se misli na splošno prispevanje.

Nikakor pa ne sme pri plačevanju naročnine trpeti društveno premoženje temveč morajo člani sami prispevati.

Ta sistem bo za nas zelo lepa slika, kako organizacije delajo.

Zbuditi se bodo morale k delu vse one organizacije, ki so danes mrtvile toda po njih lastni krivdi, ker nihče noče delati. Nihče ne vpraša člana, član pa tudi nikogar. Izgovor, da so člani oddaljeni ne velja. Na primer Celje ima člane daleč po hribih v Gorenji Savinjski dolini, pa skoro vsi plačajo organizacijo, zato ker se ista briga zanje. Imamo tudi drugod še častne izjeme in red.

Vsi dotični odbori so že danes dosegli ali pa celo prekoračili število, ki ga jim ta okrožnica predpisuje in ne bodo imeli nikakih težkoč.

Mrtve organizacije pa naj začno delati, ako pa ne spravijo skupaj s svojimi člani malenkostnih vsot, (članarine in naročnine) potem je bolje, da ne obstojajo in bo to naša prva prihodnja reorganizacija uredila.

Vzemimo vzgled, ki jasno pokaže, da se naš list »Vojni invalid« v predvideni količini lahko vzdržuje. Imamo 52 organizacij, ki morajo imeti list v svojih zbirkah, to je 52 naročnikov,

teh 52 organizacij ima po 5 odbornikov in 3 namestnike upravnega odbora, to je 416 naročnikov dalje po 3 odbornike in 2 namestnika nadzornega odbora to je 260 naročnikov,

Oblastni odbor v Ljubljani ima 20 odbornikov in namestnikov to je 20 naročnikov,

Zadruga Vzajemna pomoč ima gotovo okoli 200 takih članov, ki so dobili posojila, pa niso naročniki lista, 200.

Vsi prednavedeni morajo biti odslej brezpogojno naročniki. Ako pa računamo najmanj po 8 članov

sorazmerno na vsako organizacijo takih, ki so dobili med letom od nje podporo (gotovo pa še več) in niso za to nič organizacijo podprli, jih dobimo 416 naročnikov — in skupaj jih imamo 1.364 naročnikov.

Ako bi vsi dotični, ki morajo biti vendar zavedni, letos plačali ne bilo treba lista ustaviti.

V tem se kaže pač slaba luč naše organizacije. Hočemo pa imeti čisto organizacijo. Zato je oblastni odbor odločil:

1.) da se nadalje v vsak dopis, ako član kaj prosi, napiše poleg številke članske knjižice tudi, če ima dotični plačano članarino in do kdaj, ter ako je plačal list? Seveda to se navede v dopis Oblastnemu odboru ne pa direktno v prošnjo, na primer na ministrstvo,

2. da nihče ne bo dobil od Oblastnega odbora odobrene podpore niti od zadruga posojila, ako ni naročnik »Vojnega invalida«. Tudi pogoji ne bodo veljali n. pr. se bom šele naročil. Drugih posredovanj ne bomo ravno odrekli, ampak materijelno korist lahko odrekamo.

Krajevne organizacije lahko sprevidijo, da smo s to okrožnico postavili »Vojnega invalida« na jako ugodno plačevanje, ker jih bo še mnogo preko določenega števila prejemalo list.

Takim, ki ne bodo plačali niti malenkostne članarine, niti naročnine za list, bomo potom razčističevanja naše organizacij odvzeli članske knjižice in ne bodo mogli dobiti niti najmanjše opore od organizacije, ker članov samo na papirju ne potrebujemo. Organizacije, ki ne bodo delale in ne bodo imele pravih članov, bomo ukinili. Bolje je, da nas je samo tisoč, kakor pa kup nezavedne mase. Tako bomo v jubilejnim letu njenega obstoja organizaciji dali novo podlago.

Krajevni odbori naj čimprej, najkasneje pa do 15. januarja 1929 javijo vse tiste člane in članice, ki so imeli v letu 1928 za celo leto plačano članarino ali pa plačajo sedaj ob novem letu.

Pobirajo naj ob novem letu in na občnih zborih poleg članarine tudi naročnino za list po 2 Din na mesec in morajo doseči predpisano jim število naročnikov. List pa bodo dobivali tudi drugi redni člani, čeprav ne bodo šteti za direktne plačujoče naročnike, toda krajevni odbori jih bodo znali že primerno pritegniti k prispevanju. Lahko se razdeli med člane, tako, da premožnejši plačajo več, siromašnejši pa manj, ali pa po tabeli predpisano vsoto razdeliti med vse člane in članice po enakih delih.

Zelo važno! Prijave članov pa naj obsegajo: 1. Priimek in ime, 2. poklic, 3. redno bivališče in hišno številko, 4. pošto.

Oblastni odbor je predvidel v bodočem proračunu podpore kot skupno postavko v subvencijo »Vojnemu invalidu«. Čim točnejši bo odziv članstva pri naročnini, tem več bomo dali podpor. Ako bo od plačane naročnine po izdaji lista kaj ostalo, bomo vse tisto stavili za podpore. Člani bodo pa še posebej pozvani v listu, da naj se vsak takoj javi pri svoji organizaciji. To okrožnico je treba prečitati na občnih zborih, Krajevne organizacije pa naj skrbijo za najstrožje njeno izvedbo.

Ker gre za materijelno zadevo vsake organizacije mora absolutno vsak odbor na to okrožnico reagirati in odgovoriti, ker je par takih, da še na prvo niso nič storili.

Za oblastni odbor:

Tajnik:
Stanko Tomc, l. r.Predsednik:
Matko Štefe, l. r.

NUJNO OPOZORILO. Še enkrat opozarjamo vse Krajevne organizacije, da pošljejo sezname rednih članov in članic, da bo uprava pripravila naslove v svrhu prejemanja našega lista.

Zopet prihajamo.

Mesec in pol ni bilo »Vojnega Invalida«. Občutili so vsi, ki jih je vojna zadela tako kruto, da se zavedajo, kaj treba sedaj, po vojni delati, da se vsaj nekoliko priznajo pravice vojnih žrtev, da se vsaj nekoliko izvršuje zakon. Žal, da je teh, ki se tega zavedajo, razmeroma malo med velikim številom, kar nas je v Sloveniji. Večina samo gleda, čaka, da ji bo nekdo nekaj dal, jamra, če nič ne dobi in zopet upa, da bo morda dobila. Večina pozna »Udruženje vojnih invalidov« le tako, da misli in zahteva, da ji mora to »Udruženje« dati

podpore, za nje delati in jim iti pri vsem na roko. Ako tega ne naredi, ako ni podpore, pa ga kritizira, zabavlja in se hudi, ter si lasti celo pravico soditi in obsojati. Ta večina gleda na organizacijo kot na neke vrste molzno kravo, ki se jo mora samo molziti, krmi se pa naj sama kakor ve in zna.

Pikre so naše besede ali resnične. In mi več ne bomo gledali, če je tej »večini«, ki samo gleda in pričakuje, naše postopanje prav ali ne, če je organizacija nekaj drugega kakor samo in izključno samo nekaka bratovščina, ki kuje denar in lahko daje zato podpore. Ne. Organizacija je borbena sila, ki se bori za uveljavljanje invalidskega zakona na celi črti in ki se bori, da se slabi paragrafi tega zakona izboljšajo, ali pa celi zakon na novo predela in uzakoni, tak, ki bo vojne žrtve zadovoljil. Organizacija je sila, ki zahteva, da se da vojnim žrtvam eksistenca. Ni pa organizacija, kakor že rečeno, tista bratovščina, ki bo dajala nekake podpore samo zato, ker si ta ali oni od vojnih žrtev domišljajo, da je član te organizacije, čeprav tudi ne plačuje članarine.

Še več. Za en dinar mesečne članarine se ne more dati niti 10 Din podpore. Kdor misli, da je to mogoče, veruje v čudeže in naj tak čudež izprosi. Organizacija mu bo hvaležna.

Da pa lahko organizacija javnost informira o svojih zahtevah, o težnjah in bedi vojnih žrtev, mora imeti list. To se je čutilo ves ta čas, mesec in pol, ko ni bilo »Vojnega Invalida«. Bilo je videti, kakor da je invalidsko vprašanje rešeno, in da ni več vojnih invalidov in žrtev vojne.

Da lahko vojne žrtve izvedo, kaj se dela v korist vojnih žrtev in to morajo vedeti, je brez lista nemogoče. Da lahko vojne žrtve povedo svoje zahteve, potožijo svojo bedo — in to morajo, če hočejo, da se jih bo upoštevalo, je to mogoče le potem lista. Da so informirane vojne žrtve o sklepih vlade, o ukrepih in odlokih, o zakonu itd., ker brez teh informacij ni mogoče izboljšati svoje bede, morajo imeti svoj list. Brez njega ni mogoče informirati nikogar. Da lahko vojne žrtve poučimo, kako se naj postavijo v tej ali oni zahtevi, v tem ali onem vprašanju, treba imeti list. Da je zveza med člani vojnimi žrtvami in vodstvom »Udruženja« čim bolj tesna, je potreben na vsak način list. Brez njega ni medsebojnih tesnih stikov.

Povedali smo dovolj? Ali smo? Vprašamo vse vojne žrtve. In če ste nas razumeli, če ste ta vprašanja pomislili in pretehtali, morate, hočete ali nečete, priznati, da vam je list nujno potreben.

Ta zaključek je že sicer odsev mnogih pisem članov na uredništvo »Vojnega Invalida«, mnogo pisem krajevnih odborov na Oblastni odbor »Udruženja«, da je list nujno potreben. Ali poleg tega zaključka mora sedaj nastopiti drugi zaključek, in ta je, da mora, podčrtavamo, mora, mora, biti na list naročen vsak član »Udruženja«, v prvi vrsti pa vsak funkcionar krajevnih odborov.

Dva dinarja mesečno poleg članarine mora imeti vsak član »Udruženja«, v prvi vrsti pa vsak funkcionar. Dva dinarja je bagatela, ki jo zmore vsak, samo neiskrenost in nezaupanje v samega sebe bo morda reklo pri tem ali onem, da to ni mogoče.

To poudarjamo. List bo izhajal, ako bodo vojne žrtve to razumele in ga plačevale. List bo izhajal, ako bo organizacija »Udruženja« imela člane, ki so res člani in ne nekak privesek čakajoč podpor. In »Udruženje« bo taka organizacija odselej naprej. Kdor ne plača članarine redno, ni član

in nima ničesar iskati v organizaciji. Kdor je član, pa ni naročnik lista, naj ne hodi poizvedovati stvari k organizaciji, ki jih je list obrazložil in pojasnil, naj tudi ne išče podpor. In ker bomo organizacijo postavili na to pravo in pravilno organizacijsko stališče — pa magari nas bo samo 1000 — bomo imeli tudi jasno sliko, kakšni smo in kaj si upamo doseči in bomo s to močjo umeli doseči več, kakor dosedaj, ko smo za člane morali smatrati vsakega, ki je v času delitve podpor zaklical: »hier«, a v času akcij in protestov, ako so se sploh priredili, ga ni bilo nikjer.

In ker bomo postavili organizacijo na pravo organizacijsko stališče, je zagotovljeno tudi izdajanje »Vojnega Invalida«. Z njim pa bomo javnost bombardirali in jo silili, da dvigne tudi svoj glas in z nami vred zahteva izboljšanje našega položaja. To smo hoteli povedati pod naslovom: »Zopet prihajamo...«

To smo povedali brez rokavic, tako, kakor je in kakor nam kipi v prsih in tako bomo tudi delali. Zato z nami, kdor je naš in kdor je za boj. Proč od nas, ki ni za boj.

S tem geslom želimo vsem čitateljem »Vojnega Invalida« in članom »Udruženja« boljše novo leto, kakor je bilo staro.

Že zopet nove neprilike.

Naše vprašanje mora imeti res same neprilike. Po dolgem prizadevanju se nadejamo, da je spravljeno v sklad vprašanje naših zaostankov invalidnin, pa nam že preti zopet drugo.

Z novim zakonom bo reorganizirana celokupna državna finančna uprava. Imeli bomo tako zване Oblastne finančne uprave, ki bo za celo Slovenijo v Ljubljani in Sreske finančne uprave, ki se bodo ustanovile po združitvi sedanjih davčnih uradov. Tako bo menda v celi Sloveniji 18 takih Sreskih finančnih uprav.

To bi nas nič ne tikalo, ampak s to reorganizacijo se misli prenesti nakazovanje invalidnin na Sreske finančne uprave.

Edina naprava, ki za nas vojne žrtve najbolje funkcionira, je sedanje samostojno Računovodstvo delegacije ministrstva financ, odsek za vojaške mirovine v Ljubljani.

Tam se vodi skupna evidenca in izvršuje točno nakazovanje. Upravni sistem se je od prevrata sem vedno izpopolnjeval tako, da kaže danes sliko delujočega aparata. Ako porazdelijo tisoče likvidacijskih listov med Sreske finančne uprave, se ne bodo tako hitro spravili zopet v sklad. In pri tem bo trpelo zopet naše nakazovanje. Imamo še prav dobre spomine na porazdeljevanje invalidskih aktov med sodišča. Od tega je že kakih 5 let, pa še danes nekaterih ni nikjer.

Sreski finančni uradniki se gotovo ne bodo bavili v prvi vrsti z invalidi in invalidninami, temveč z davki.

Kar je pa zelo praktično in veliko vredno za nas, je to, da se vsa nakazila vrše potom Poštnega čekovnega urada.

Kolikokrat smo invalidi skupno na kongresu zahtevali, da se mora nakazovanje invalidnin potom čekov vpeljati po celi naši državi in nam je nekaj ministrov to obljubilo in pričelo na tem posredovati.

Nakazovanje invalidnin pri Sreskih finančnih uradih ali Poreznih uradih se je že do sedaj vršilo povsod razen v Sloveniji. Poznamo pa sistem,

ki je po vsem neprikladen in združen z mučnimi zastarelimi metodami. Invalid mora priti s pobotnico sam po svojo invalidnino in tako se dogaja, da jo ponekod ne utegne sprejemati mesečno, ampak za več mesecev skupaj. Znano nam je tudi, kake težkoče imajo pri tem naši tovariši v drugih pokrajinah.

Za primer naj navedemo samo slučaj, ki nam pokaže, kakšna je evidenca pri izplačevanju.

Minister financ je izdal poziv, da naj se vsi invalidi, vdove in sirote javijo svojim Sreskim finančnim upravam, koliko imajo za tirjati na zaostanku invalidnin.

Naše udruženje je bilo tudi opozorjeno, naj pazi na to, da se pri izplačevanju teh zaostankov ne bodo vršila izrabljanja invalidov od nepoklicanih oseb.

Finančna uprava mora vendar sama vedeti, koliko je neizplačanih invalidnin, ker je treba voditi vendar neko evidenco. In potem, čemu izrabljanje invalidov od strani nepoklicanih oseb? Dotične bi ne smele imeti sploh nič opraviti v zadevi invalidnin pri finančni upravi. Pri nas sploh niso bile potrebne nobene prijave, ker je naše računovodstvo po točni evidenci takoj izračunalo, koliko je zaostankov in katere osebe jih imajo dobiti? Izrabljati pa ne more nihče, ker ček sploh ni drugemu dostavljiv, kot upravičencu samemu proti lastnoročnemu podpisu.

Ako se vrši reorganizacija finančne uprave radi enotnosti, potem nameravajo najbrž vpeljati tudi pri nas sistem izplačevanja kakor obstoja danes v drugih pokrajinah in katerega tamošnji invalidi proklinjajo.

Skoro ni upati, da bi naše nove sreske finančne uprave vršile izplačilo potom čekov. Drugače pa bo moral naš invalid ali vdova romati po tisto malenkost osebno k Sreski finančni upravi in izstavljati poprej pobotnico?

Iz vsega tega vidimo, da nam bo nova uprava prinesla sigurno same zmešnjave in neprilike.

Za to zahtevamo, da se pusti naše računovodstvo, ki je sedaj pri Delegaciji ministrstva financ, pri miru in obdrži cel sedanji sistem nakazovanja, ker je najmodernejši in najprikladnejši. Kakor ga sedaj upravlja Delegacija, tako ga bo lahko nadalje nova Oblastna finančna uprava. S tem centraliziranim delom se prihrani gotovo mnogo uradništva, invalidom pa nepravilnosti.

V tem smislu apeliramo na merodajne činitele sedaj ko je še čas.

Izplačilo zaostankov invalidnin.

Mnogo vojnih žrtev ima za dobiti za nazaj invalidnine (invalidske pokojnine) za različno dobo.

Vkljub temu, da smo večkrat pojasnili v našem listu, kdaj bo mogoče dotične zneske izplačati, je bilo še vedno mnogo nepotrebnih povpraševanj. Zaostanki so nastali vsled tega, ker sodišča niso izdala pravočasno sklepov.

Vsakoletni državni proračun ima postavko, koliko se potrebuje za izplačilo rednih invalidnin, to je izračunano po številu vojnih žrtev in letni potrebi. Kar ima kdo iz prejšnjih let na dolgu, za to ni bilo sredstev. Ker je sodišče poslalo sklepe že po tem, ko je letni proračun minul, so zapadle tudi dotične svote.

LISTEK.

Osel.

(Iztočna pravljica.)

Ali Mehmed Oglji je bil v resnici prava pravcata uboga para. Kako bi tudi ne bil, ko je ves dan zaslužil komaj dvojico pulov, s čimer je moral preživiti svojo, osem članov broječo družino: ženo, štiri majhna, vedno za kruhom kričeča usteca in stara, betežna roditelja. Par pulov si je prisluzil s tem, da je šel vsak dan s svojim oslom in mehovi za vodo nekajkrat k reki, napolnil mehove in prodajal rumenorjavo kalužo za pitno vodo. Stanoval je kraj majhnega mesteca v nečem, kar je imenoval svojo »hišico«: v četvero oglatem zaboju iz opeke, posušene na soncu, v enem edinem prostoru; na to palačo pa je bila prislonjena nekaka kolnica, v kateri je bival osel Ešak, kadar ni nosil mehov za vodo ali kadar ga ni gospodar pretepal. Tega časa je bilo malo.

Ali Mehmed Oglji se je često in bitko pritoževal radi usode, ki mu jo je določal Alah. Stokal je, ko je kriče prodajal svojo »sonk on« (svežo vodo); stokal je ko je prejemal pul; stokal zjutraj, ko je zapuščal svojo hišo in stokal zvečer, ko se je vračal in doma používal skromno večerjo — kos melone in obrezino kruha. Sploh je stokal, ako je vstajal ali legal, ako je Ešaka batinal, ako je potapljaj mehove v reko, ako jih je vlačil ven. In vselej se mu je iz najglobljevih globin njegovega bitja izvil pristrčen »Alah«, ki je donel kot prošnja in kot očitke, kot upanje in kot obup.

Na oglu pokopališča, mimo katerega je moral iti vsak dan nekajkrat, je stal masar, t. j. grob pobožnega moža. Ta grob je čuval mulah, ki je slovel daleč naokoli zaradi svoje pobožnosti in krepostnega

življenja: strogo se je postil, molil v resnici petkrat na dan, ni »pil« tobaka in nikdar ni orosila njegovih ustnic ona pijača, ki sicer ni vino, a jo je izumil satan nalašč, da zavaja vernike v greh. In moder je bil ta mulah: vedel je vse, imel je knjižo, ki jo je neprestano čital in iz katere je črpal svojo modrost o prošlosti, sedanosti in bodočnosti. In dober je bil in usmiljen, ako se je vernik zatekel k njemu, ni tega storil zaman.

Zato se je neki dan obrnil nanj tudi Ali Mehmed, ko se mu je zdela njegova usoda naravnost neznosna. Šel je k mulahu in mu potožil svoje gorje, kako je siromašen, kako težko živi in kako bedno jim je doma. Mulah ga je potrpežljivo poslušal, nato odprl usta in dejal: »Alah bo v svoji neizčrpni modrosti gotovo vedel, kako ti pomore. Molil bom k njemu in ga prosil za dober svet. Pridi zopet za teden dni!«

Ali je šel svojo pot, v srcu se nadejajoč in dvomeč. Čim bolj se je bližal določeni dan, tem bolj je bil nestrpen in tem višje sfere je blodilo njegovo pričakovanje. Kdo ve, morda mu Alah v svoji neskončni dobroti pokaže zaklad ali mu oskrbi visoko službo ali mu podari denarja ali pokloni vsaj kamelo, da bi se z njo lahko priključeval karavanam.

Ko je napočil veliki dan, je šel Ali že za prve zore k mulahu. Srce mu je bilo, kakor da mu hoče počiti, ko je zagledal njegovo resno lice, se je vse njegovo upanje razpršilo v nič.

Tu je mulah dvignil roke in rekel:

»O, Ali, prosil sem Najvišjega za svet z vročo molitvijo. In v spanju mi je poslal Alah nadangela Džebraila; ta je odločil: vzemi svojega osla v hišo!«

Aliju so se zamajale tla pod nogami: »Prosim te, mulah, saj nas je že osem...«

Prekinil je svoj govor, ko je opazil, da se zbira mulahov obraz v še resnejše gube.

»Alahin tedbiri bu dir, Ali, to je božja volja! In ako si veren moslim, več, da ni ugovora. Prosil bom Najvišjega še nadalje za svete. Sedaj pa pojdi in se ravnaj po Njegovem ukazu! Za šest tednov se vrni!«

Ali je zmajal z glavo in šel. Nekaj korakov od masarja je čakal nanj osel. Z nevoljnimi »haz!« je napodil sivca. In čim dlje ga je opazoval, tem večji se mu je zdel, dokler se mu ni videl obsežen kot prava kamela.

Nastopni tedni so bili v resnici strašni. Edini, ki izpremembi ni ugovarjal, je bil osel, dasi so ga bili in suvali na vse pretege. In zunaj, v njegovi kolibi tudi ni bilo posebno lepo.

Še nestrpneje kot prvič je Ali in z njim cela družina, pričakoval dneva, ko pojde zopet k mulahu. Kot vse na svetu, je minulo tudi teh šest tednov.

»Bog je velik,« je dejal mulah, ko je Ali prišel točno napovedani dan že ob zori, »zopet mi je poslal svojega Nadangela Džebraila in ta je ukazal: »Tiraj osla zopet nazaj v kolnico!«

»In potem?« je hotel vprašati Ali, a globoka guba med mulahovimi obrvi mu je svetovala, naj raje molči. Mulah pa je nadaljeval: »In v treh dneh zopet priditi!«

Ali je šel, gnal pred seboj svojega osla in malomarno delil vodo med odjemalce; misliti si sploh ni več drnil. Tisti večer je dobil osel po grbi, da je bil ves črn, ker je hotel udreti v hišo, ko mu je gospodar odvzel mehove.

Ko pa se je Ali čez tri dni zopet pojavil pri mulahu, je bil ves izpremenjen. Razbrazdani obraz mu je sijal nadvse zadovoljno; strumno in pokonci uravnan je stopil k mulahu.

»No,« ga je vprašal ta, »kako je?«

»O mulah, Alah kerim, Alah je velik! Tako je kot v raju. Bog bodi hvaljen in zahvaljen, da nam je zopet vzel osla iz hiše!«

Oblast je začela misliti na zaostanke, ki so vedno naraščali, za to je pričela stavliti v letne državne proračune posebne svote samo za izplačilo zaostankov. Dolg pa je dosegel take višine, da ni bilo mogoče najti zanj potrebnih sredstev iz državnih dohodkov. Našli so le nekaj milijonov in jih porazdelili. Taka izredna sredstva vsebuje partija 65 državnega proračuna, na katero se računovodstvo pri vseh vprašanih sklicuje.

Letos smo se celo leto tolažili, da bo iz te partije nekaj nakazanega vsaj v delno kritje zaostalih invalidnin kot lani, kar pa se ni zgodilo. Najbrž je bil denar vporabljen v druge svrhe. Vsled tega je naš letošnji invalidski kongres energično protestiral. V zadnjem času pa so prispele vesti, da je vlada pripravljena nakazati vojnim žrtvam vse zaostanke. In sicer se bo to zgodilo v kratkem. Naša delegacija ministrstva financ v Ljubljani je že pred dobrim mesecem dobila uradni poziv, da naj javi, koliko znašajo vse zaostale invalidnine v Sloveniji. To je tudi takoj storila.

Iz zanesljivega vira je naš Oblastni odbor obveščen, da je finančni minister nakazal dne 23. decembra 1928 Podružnici Narodne banke v Ljubljani svoto 2 milijona in pol dinarjev v svrhu izplačila zaostalih invalidnin. Na ta način bo Računovodstvu delegacije ministrstva financ kmalu odprt kredit za nakazilo.

Likvidacija se bo izvršila za vse upravičence naenkrat in bo po naših informacijah kredit zadoščal za izplačilo vsega dolga.

Mnogi naši reveži si bodo s prejetimi svotami odpomogli.

Celokupno nakazilo se bo izvršilo iz sredstev državnega tobačnega posojila.

K vsem tem informacijam pa opozarjamo naše članstvo, da naj nikar ne nadleguje računovodstva ali udruženja s pismenimi vprašanji.

Kdor ima za dobiti za nazaj, bo dobil takrat kakor vsi ostali, ker smo že itak omenili, da se bo likvidacija izvršila za vse naenkrat in v kratkem. Mislimo, da s tem vsi razumejo, da ne bo povpraševanj mogoče celo od onih, ki nič za dobiti nimajo. Oblastni odbor s tem opozarja, da na vprašanja v tej zadevi ne bo odgovarjal.

Nekaj o občnem zboru ZSV.

Vršil se je v najlepšem sporazumu dne 9. decembra t. l. v Ljubljani. Izvoljen je po večini stari odbor, predsednik ostane docela okrevani Martin Colarič. Konstatiralo se je, da je Zveza letos po Sloveniji odkrila 16 spomenikov in je ljudstvo slovensko in to povdarjamo izrecno, je le ljudstvo slovensko nabralo in darovalo samo letos za te spomenike pol milijona dinarjev. Zveza je tudi v kamen vklesala mater slovensko, ki plaka in moli za svoje sinove in še več, namesto daljnih mater straži grobove tujih fantov ter tudi zanje moli in prosi Boga.

Podružnice Zveze raztresene po Sloveniji, so skušale lajšati gorje najbolj bednih tovarišev, vojnih vdov in sirot. Še več bi lahko storile, če bi jih merodajni krogi, zlasti med vojno obogateli podpirali, tako pa žal ne morejo vsega izvršiti, kar bi rade. Nad vse je Zvezi na srcu invalidsko vprašanje, in ne bo mirovala, dokler mariborska in ljubljanska oblast ne prevzame v lastno oskrbo vse vojne poškodovance in se razume, tudi denar, ki ga ljudstvo naše v ta namen vsako leto prispeva.

Z boleštvu ugotavlja, da so še vedno vojna pokopališča skrajno zanemarjena in to celo v krajih, kjer je silno razvit tujski promet in se tuji opravičeno zgražajo. Zaenkrat bo Zveza dotične občine pismeno opozorila na njihovo dolžnost, če se ne zdramijo jih bo javno po našem časopisu navedla. Take občine naj posnemajo Škofjo Loko, Rogaško Slatino, Dev. Mar. Polje, Srednjo vas (Ukanci), ki so kosti preminulih z veliko pieteto v skupno grobnico koncentrirale in na njej postavile ali primeren kamen, križ, kapelico ali kaj sličnega. Tudi Ljubljana, ki ima menda največ vojnih žrtev v svoji sredini, mora resno zasledovati misel, da bo s pomočjo občine, oblasti, države in raznih konzularnih zastopstev vse ostanke združila in postavila mavzolej, ki bo čast mestu in narodu. Ker so se nekateri zaupniki Zveze bridko pritoževali, da so rodbine onih siromašnih obveznikov, ki so vpoklicani na orožne vaje, docela zanemarjene in samim sebi prepuščene brez vsake podpore, opozarja Zveza vse bивše vojake, kakor tudi županstva na razne določbe zakona o ustroju vojske in mornarice, in sicer na člene 327, 328 in 330, ki govore o podporah rodbinam siromašnih obveznikov, služočih pri narodni vojaški sili:

Člen 327.

Zadruga — rodbine — siromašnih obveznikov dobivajo, dokler so njih hranitelji-obvezniki v službi pri narodni vojaški sili, od svojih občinskih oblastev podporo v denariju in naturi, zadostno za življenje, in sicer po življenjskih razmerah in pogojih v dotičnem kraju.

Velikost te podpore odreja za vsak poseben primer s posebnim sklepom županstvo (opštinski sud) in svojih sredstev.

Člen 328.

Občinska oblastva morajo skrbeti zato, da se v pravem času obdelajo poljedelska posestva siro-

mašnih in samskih obveznikov, če opravljajo ti obvezniki službo pri narodni vojaški sili ob času poljskih del.

Člen 330.

Pravilno in točno dodeljevanje te podpore kakor tudi obdelovanje posestev nadzirajo v prvi vrsti sreska oblastva, v drugi vrsti pa tudi pristojne komande vojaških okrožij in divizijskih oblasti. Za malomarno dajanje te podpore in malomarno obdelovanje posestev kakor tudi za malomarno kontroliranje tega, se kaznuje civilna oblastva po odredbah člena 56 tega zakona, vojaška pa po 341 voj. kazenskega zakona.

Določilo se je, kdaj da bodo večje prireditve Zveze, in sicer glavni skupni sestanek na Brezjah 11. avgusta, v Petrovčah pri Celju za mariborsko oblast na Vnebohod Gospodov, ter slavnostno odkritje veličastnega spomenika v Rogaški Slatini dne 2. junija.

Poleg tega bo tudi prihodnje leto kakih 15 odkritij na raznih krajih ter so že zabeleženi. Za skupen sestanek na Brezjah bo skušala Zveza dobiti četrtinsko vožnjo in za Petrovče polovično. Drugi kraji pa naj obdrže običajne cene. Maja meseca se ponovi sijajna Matičičeva igra »Kalvarija« na prostem, ki je splošno ugajala in vse pretresla do mozga.

Zveza rada daje članom in drugim razne pojasnitve, tako glede brezplačnega prevoza ostankov padlih iz tujine v domač kraj, nikakor pa se ne peča ne z uniformami, ne z medaljami, tudi tirolskimi ne in to prepušča posameznikom ali občinam. Zveza nosi uniformo src in duš mož preizkušenih v trpljenju in ima medaljo zavesti, da dela za blagor človeštva.

Korit ne more nuditi svojim članom, pač pa možatost, ljubezen in zvestobo. F. B.

Kje je tisto reparacijsko orodje?

Na zadnjem oblastnem občnem zboru nam je poslanec g. Žebot razložil, da ima Ministrstvo socialne politike na razpolago različno orodje, ki ga je dobilo iz reparacij pred vsem poljedelske potrebščine. Poslali smo že veliko prošenj toda nihče od tovarišev menda ni bil deležen obdaritve in nam tega ni sporočil.

Kakor opažamo, prosi več invalidov za orodje, ko se izučijo in ga člen 35 invalidskega zakona tudi predvideva, toda rešitve se nanašajo kvečjemu na brezobrestno posojilo 2000 Din. Posojilo pa se nam ne zdi ravno posebna pomoč, ker ga je treba vračati.

Podaljšanje legitimacij za vožnjo.

V novem letu je treba vsako invalidsko legitimacijo za trikratno polovično vožnjo podaljšati. Legitimacije, ki so jih invalidi dobili od Direkcije državnih železnic, veljajo namreč za 5 let. Po preteku te dobe dobi vsak novo legitimacijo.

Preden imejatelj legitimacije ne da potrditi za leto 1929, je ne more vporabljati.

Navodila prometnega ministrstva v uradnem listu št. 48 od leta 1927 pravijo: »Podaljševanje legitimacij izvršujejo občinska oblastva, kjer invalidi stalno stanujejo.« Informirali pa smo se, da je podaljševanje pri občinah nemogoče. Vprašali smo pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani in dobili obvestilo, da podaljšuje invalidske železniške legitimacije le »Računovodstvo delegacije ministrstva financ«, odsek za vojaške mirovine, v Ljubljani.

Udruženje hoče preskrbeti podaljšanja za vse člane.

Posamezne organizacije naj zberejo legitimacije od članov in jih pošljejo Oblastnemu odboru v Ljubljani, ki bo preskrbel potrdila v knjižicah.

Oblastnemu odboru za ljubljansko oblast v Ljubljani.

Naše udruženje je stopilo že lani v stik z ljubljanskim Oblastnim odborom za vpoštevane različnih invalidskih teženj pri zdravljenju, sprejemanju v službe itd. in dobilo pri tem popolni utis, da je pripravljen Oblastni odbor v mnogih slučajih pomagati.

Poznejši potek razmer pa je pokazal drugače. Službena pragmatika oblasti je pokazala prvo nenaklonjenost, ker ne daje invalidom prednosti za službe v pravem smislu, pač pa stavlja nekaj pogojev, da se nudi invalidom prednost le »po možnosti«. To je po vsem neskladno s poprej obstoječimi državnimi zakoni. Kolikor nam je znano, v službi ljubljanske oblasti ni invalidov (menda prav nobenega), vključ temu, da pravilnik o zaposlovanju invalidov to zahtevo in člen 32 invalidskega zakona izrecno predpisuje celo kazni, ako se to ne izvršuje. Pred kratkim je bilo razpisanih nekaj služb cestarjev in mostničarjev, za katere se je oglasilo precej vojnih invalidov, fizično do-

volj sposobnih. Dotične je Oblastni odbor zavrnil z motivacijo, da imajo drugi boljšo kvalifikacijo. Po našem mnenju ni potreba človeku, ki dela z lopato na cesti, kakšne posebne kvalifikacije.

V zdravilišču na Golniku, ki povdarjamo, da je invalidsko, vojni invalidi nimajo zadosti mest, ker se jim omejujejo.

Sedaj je za razdelitev med invalide-poljedelce nekaj poljskih plugov. Oblastni odbor je pozval županstva, da predlagajo invalide z navedbo števil naših članskih knjižic. Naše udruženje je v toliko slučajih pokazalo najboljšo poznavanje invalidskega staleža in njegovih potreb in pozna tudi zelo dobro, kateri izmed njih bi najbolj rabili tako poljsko orodje, ker razločuje pod številkami svojih članskih knjižic, ki se za to zahtevajo, tudi razmere dotičnih.

Dasi ga različne oblasti pri takih slučajih v največji meri vpoštevajo, ljubljanski Oblastni odbor tega ni smatral za potrebno ali vredno. Ni izključeno, da ne bi utegnili priti do te pomoči na račun invalidov tudi neinvalidi? Vse to se godi v času, ko se na več mestih izražajo zahteve, naj Oblastni odbori prevzamejo v svoj delokrog vojne žrtve.

Oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani.

Zboljšanje trafikantom.

Dolgo se je vlekla borba trafikantov za zvišanje procentov od monopolske prodaje. Bili so res občutno prizadeti, ako pomislimo, da so procenti zaslužka padli iz predvojnih 8 na 4 odstotke, torej kar za polovico.

Njihovo udruženje in ker so isti po večini vojne žrtve tudi naše invalidsko udruženje, sta se borila za zboljšanje. Končno je sklenila monopolska uprava vendar povišati zaslužek in je dne 17. decembra 1928 finančni minister odobril sklep, da bodo odslej dobivali trafikanti za 1 odstotek zvišano provizijo, torej 5 odstotkov od prodaje. Na ta način bo vsem trafikantom v državi pripadlo okoli 17 milijonov več skupnega zaslužka in se bo to že nekoliko poznalo pri njihovem gnetnem položaju.

Vendar pa se čuti še vedno mizerija med takimi trafikanti, ki se bavijo izključno s trafikami. Med temi so ravno naše vojne žrtve. Trafik je toliko, da so postale redke od katerih bi se moglo samih živeti. Trafiko dobi vsak trgovec in gostilničar, ki jo ima za postranski zaslužek in za privabljanje kupovalcev in gostov pri drugem obrtu. Treba bi bilo v zaščito onih, ki se bavijo izključno s prodajo tobaka in vojnih žrtev omejiti otvarjanje trafik.

V vsaki vasi, ali ulici v mestu bi se moralo določiti število potrebnih trafik. Za gostilničarje pa, če se prav vpeljejo hišne trafike, samo za njihove goste v lokalu.

Že večkrat smo poskušali v zaščito vojnih žrtev doseči kako omejitev toda zastoj. Mi vidimo v tem vprašanju veliko napako, ki bi jo morale le združene vojne žrtve odpraviti. Ako se spuščajo v borbo zaščiteni in nezaščiteni skupaj, potem je treba delati vedno vsem v prid in je vsaka separata invalidska pravica na škodo drugih neizvedljiva.

Zgradba invalidskega doma v Trbovljah.

Pred par leti se je osnoval v Trbovljah »Konzorcij za zgradbo invalidskega doma v Trbovljah«. Kljub temu, da akcija ni bila v zvezi z našim Udruženjem Oblastnega odbora v Ljubljani, smo vsi dobro čuteči vojni invalidi ta konzorcij z veseljem pozdravili in pozneje nestrno pričakovali uresničenje njegovega programa. Treba je bilo torej iskati denarnih virov in omenjeni konzorcij je razpisal veliko efektivno loterijo, katere čisti dobiček naj bi se uporabil za zgradbo novega in modernega invalidskega doma v Trbovljah. Srečke so bile razposlane tudi vsem Krajevnim odborom UVI v razprodajo. — Umljivo je, da so naši tovariši, ki so čutili potrebo za zboljšanje mizernega položaja vojnih žrtev v naši državi, pridno kupovali omenjene srečke z namenom in trdno voljo, da započeta akcija pride čimprej do svojega zaželenega cilja. Omenim naj, da je samo Kraj. odbor UVI Celje razprodal preko 200 komadov teh srečk, katerih nad polovico so kupili vojni tovariši. Vsak tovariš ali kupec srečke je poleg svoje organizacijske zavesti s tem, da je podprl nad vse humanitarno akcijo, se razume, mislil tudi na najsrečnejši slučaj t. j., da bo postal morda lastnik vile, ki jo predstavlja srečka loterije. Ali zgodilo se je drugače! — Ko se je približeval čas žrebanja te loterije, so gospodje okrog tega konzorcija kratkoma utihnili brez vsake nadaljne propagande. — Nekako po par tednih od časa ko bi se mogla žrebanje vršiti, se je konzorcij oglasil v časopisu in še to menda na pritisk tamk. občinstva in sicer, da je žrebanje loterije ponovno preloženo in to radi finančnih razmer?

Od tega časa pa je minulo že eno leto in nihče se več ne oglasi. Razumljivo je torej, da postaja med tuk. občinstvom, ki je kupilo omenjene srečke veliko razburjenje in, da padajo razni očitki na račun našega udruženja, predvsem pa med voj. tovariši, kateri so denar za srečke težko žrtvovali. — Da ne bo med občinstvom, ki je kupilo te srečke za loterijo nepotrebnega uganjanja in razburjenja, pred-

vsem pa še, ker vsak misli, da je to akcija našega Udruženja, naj naš Oblastni odbor UVI v Ljubljani in to v interesu celokupnega Udruženja omenjeni konzorcij pozove, da zadevo glede preložitve žrebanja loterije natančno in po vseh časopisih razglaša v pravem tonu, kakor tudi, kedaj je pričakovati, da se bo žrebanje vršilo. Če gospodje pri tem konzorciju iz gotovih vzrokov ali zadržkov akcije niso mogli izpeljati, ne smemo pustiti, da bi vsled tega trpelo na ugledu naše Udruženje.

Invalid iz Celja.

Žalosten konec vojnega invalida.

Strašna žrtev svetovne vojne. — Človek z desetkratno smrtjo v živem telesu.

Celje, 23. decembra.

Kakor so novine nedavno kratko poročale, je izginil prve dni decembra iz Celja neznanokam 34-letni vojni invalid Peter Košec, inkasant raznih celjskih društev, stanujoč s svojo ženo v skromni podstrešni sobici Sokolskega doma v Gaberju. Splošno je takrat prevladovalo v javnosti mnenje, da je napravil Košec tragičen konec svojemu trpljenju polnemu življenju. Zadnje dni pred svojim nestankom je tožil tako napram svoji ženi kakor tudi napram svojim soprotnim v celjskem invalidskem domu, da mu ni več mogoče živeti in da se mora na ta ali oni način končati. Obup uboge vojne žrtve je bil glede na sramotno nizko invalidnino razumljiv, zlasti ker je bil Košec izredno močno pohabljen. Manjkala mu je noga. Ohromel je po desni strani telesa, njegovo telo je bilo polno kovinskih izstrelkov, ki mu jih zdravniki kljub številnim operacijam niso mogli izrezati. Vsemu pa se je pred nekaj leti pridružila še neozdravljiva odprta tuberkuloza. Poosebljena slika trpljenja in vojnih grozot z desetkratno smrtjo v živem telesu.

Košec pa se je kljub vsemu po nekaj dnevih odsotnosti zopet vrnil na svoje stanovanje. Kakih 10 dni je bil popolnoma miren in je izgledalo, da se je vdal v svojo usodo. Včeraj dopoldne so ga še videli njegovi sosede, ko je mirno vršil svoje domače opravke. Proti večeru pa se je z bliskovito naglico raznesla v Gaberju in kmalu nato po vsem Celju vest, da so našli Petra Košca, ki je bil splošno znan, v njegovem stanovanju obešenega.

Koščeva žena je uslužbena v tukajšnji tiskarni »Celeja«. Kakor običajno vsako soboto, je bila tudi včeraj popoldne ob 14. popoldne. Takoj po končani službi se je podala domov, kjer je pa našla vrata stanovanja zaklenjena. V trdni veri, da je odšel mož po opravkih v mesto, se je tudi ona zopet vrnila v mesto, da poišče moža. Ker je bilo vse njeno iskanje brezuspešno, se je okrog pol 17. zopet podala domov. Vrata so bila še vedno zaklenjena. Neka notranja mračna slutnja ji je govorila, da se je utegnulo pripetiti nekaj hudega. Instinktivno je pogledala skozi ključavnico in je z grozo opazila svojega moža, ki je visel na kljuki svetiljke, pritrjene sredi stropa. Nemudoma je o tragičnem dejanju svojega moža obvestila v bližini službujočega stražnika, ki je skušal s pomočjo nekega ključavničarja odpreti vrata. Toda vsa ključavničarjeva umetnost ni pomagala, ker so bila vrata z notranje strani trdno zaprta z močnim železnim zapahom.

Preostalo ni nič drugega, kakor da so stražniki in ostali s silo vlomili vrata. Sredi sobe je visel obešeni Peter Košec, mrzel in trd, močno posinil v razorano lice. Stražnik je s pomočjo ključavničarja nemudoma prerezal vrv in še skušal obuditi nesrečnega Košca k življenju. Toda ves napor je bil zaman. Ubogi invalid ni potreboval nikake pomoči več.

Košec je, sodeč po vseh znakih, odstranil električno sobno svetiljko in pritrtil močno vrv na kljuko sredi stropa. Nato je pristavil stol, stopil nanj in si obesil zanko okrog vratu. Ko je končal vse priprave, je z zdravno nogo izpodbil stol in obvisel na vrvi, kjer je v nekaj minutah bilo končano njegovo trnjevo življenje. V obupu je tako odšel iz te solzne doline mož, ki ga je k žalostnemu koncu prignala strašna svetovna morija. Pokojni Košec je bil pred svojim pohabljenjem po poklicu mesar, doma iz Košnice pri Celju.

Op. uredništva. Ta članek smo vzeli iz »Jutra«. Grozota nas obdaja, ako samo pomislimo, da je takih strašnih žrtev svetovne vojne vse polno in da se tisti, ki bi se morali, t. j. država, za nje ne briga, da jim je dala tak invalidski zakon, ki ničesar ne nudi. Zato se moramo vsi vojni invalidi krepko organizirati, da izvojimo tak zakon, ki bo nudil za naše žrtve existenco.

Naše gibanje.

Zavarujte se pri Ljudski samopomoči, ki izplača po smrti pomoč za pogrebno in drugo. Koliko družin, posebno invalidskih ostane po smrti očeta ali matere brez sredstev? Plačevanje se prav lahko utrpi. Za odrasle so skupine za 2000 Din pri kateri se plača ob vpisu od 21 do 50 Din, potem pa smrtne slučaje po 1 Din, za 4000 Din pri kateri se plača od 25 do 64 Din in smrtne slučaje po 2 Din in za 10.000 dinarjev, pri kateri se plača od 37 do 86 Din in smrtne slučaje po 5 Din.

To je razumeti tako, da plača po razredih starosti ob vpisu gotovo vsoto, potem pa plačuje le smrtne slučaje to je kolikor izmed zavarovancev v isti skupini umre, tolikokrat po 1 Din, 2 Din ali 5 Din. Zastopstvo ima Stanko Tomc v Ljubljani, tajnik Oblastnega odbora Udruženja vojnih invalidov, Šentpeterska vojašnica. Priložite znamke za odgovore.

Z redom Sv. Save V. razreda sta odlikovana za zasluge na invalidskem organizacijskem vprašanju predsednik Oblastnega odbora UVI v Ljubljani tov. Matko Štefe in tajnik tov. Stanko Tomc.

Obračuni. Mnogo Krajevnih odborov še ni poslalo polletnih obračunov za I. polletje 1928. Naj to takoj store, sicer se jim ne bo rešilo glede podpor.

Izjava. Podpisani izjavljam, da nisem član in tudi v nikaki zvezi z Društvom slovenskih invalidov v Ljubljani, ki je kot podružnica Društva hrvatskih invalidov v Zagrebu. — Kozinc Anton I. r. (Op. Na podstavi te izjave je bil Anton Kozinc, vojni invalid — poštni uslužbenec v Ljubljani zopet sprejet kot član podružnice UVI v Ljubljani.)

Trafika se namerava ustanoviti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 98. Po invalidskem zakonu zaščitene osebe, ki reflektirajo na to trafiko, naj se radi informacij zgledajo do 8. januarja 1929 v pisarni Krajevnega odbora UVI v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica, soba št. 3.

Za tiskovni sklad je daroval Krajevni odbor v Mariboru 2000 Din z željo, da »Vojni invalid« zopet kmalu izide. S tem je pokazal svoje veliko razumevanje za pomen društvenega glasila. Želeti bi bilo, da bi celokupna organizacija tako požrtvovalno skrbela za naš prepotrebni list. Poleg tega sta darovala gg. Ivan Lavrič iz Žužemberka in Ivan Kmet iz Moslave p. Dvor, skupaj 160 Din. Vsem iskrena hvala.

Božične podpore, ki jih je nakazal g. minister socijalne politike tudi letos za najrevnejše, se bodo v kratkem podelile. In sicer je prejel Oblastni odbor potom Središnjega odbora vsoto 20.000 Din, ki jo bo porazdelil in stavil na razpolago Krajevnim organizacijam, da predlagajo nekaj najpotrebnejših. Člansko knjižico je izgubil tov. Iv. Zajc iz Pšate. Najditelj naj jo odda našemu udruženju.

Tombola Krajevnega odbora v Ljubljani prodaja tablice po 2 Din komad. Prosimo tovariše razpečevalce, da pridno agitirajo za prodajo. Dobitki bodo lepi in jih bo skupaj 59. Posebno trafikante in trgovce prosimo, da tablice ponudijo občinstvu. Ker je tombola časopisna in ne bo treba prisostvovati vlečenju, se je lahko vsak vdeleži tudi ako biva izven Ljubljane.

Razdelitev božičnih podpor. Vsak Krajevni odbor dobi kakor prejšnja leta vsoto 360 Din, za katero mora predlagati največ po tri člane ali članice po enega izmed staršev padlih. Vpoštevati je treba res najsiromašnejše. Izplača se pod pogojem, da vsak Krajevni odbor predloži svoj polletni obračun in zadosti okrožnici glede lista s tem, da pošlje naslove rednih članov v določenem roku. Organizacije, ki nimajo 50 plačujočih članov in ne dokažejo, da se jih toliko v njihovem okolišu ne nahaja, se sploh ne bo vpoštevvalo. Večjim organizacijam, ki imajo po nekaj sto rednih članov bo Oblastni odbor iz ostanka k tem podporam še nekaj določil. Ta poziv velja mesto vsake pismene okrožnice.

JAVNA ZAHVALA.

Podpisani Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru se tem potom najiskrenejše zahvaljuje za blagohotno in prostovoljno ureditev in okrasitev vojaških grobov na mestnem pokopališču na Pobrežju pri Mariboru Komandi mesta Maribor, mestni občini mariborski za delavne moči in občinstvu za poklonitev cvetja na grobove.

Društvo skavtov v Mariboru se je pod vodstvom gosp. prof. Kosa posebno potrudilo pri okrasitvi in okinčanju z zelenjem, cvetjem in prižiganjem sveč.

Slavno občinstvo je pokazalo jako lep čut pietete s tem, da je prispevalo prostovoljno lep znesek za kritje stroškov okrasitve, ureditve nabave sveč in vencev.

Bodi vsem, ki so se te svečanosti udeležili in pripomogli z delom in prispevki, izrečena najsrčnejša zahvala.

Za krajevni odbor:

Franjo Geč, s. r., preds.

Zdravje.

BRONHITIS — VNUTJE SAPNIKA.

Vnetje sapnika (bronhitis) je dokaj navadna bolezen. Otroci in starci dostikrat zboleajo na nji, ali ta bolezen napada sploh ljudi vseh starosti. Najbolj nevarna je v skrajnih starostih — pri jako mladih ali jako starih ljudeh, kajti statistike dokazujejo, da je v teh starostih ena izmed najbolj smrtonosnih bolezni. Večina ljudi, ki zbolijo na vnetju sapnika, spada med one, ki se radi prehlajajo. Bronhitis se pojavlja zlasti med ljudmi, ki so bili izpostavljeni naglim spremembam vremena in temperature. Dostikrat napada ljudi, zaposlene v industriji, kjer je delavec izpostavljen vdihavanju preveč prahu in plina. Bronhitis se tudi često pojavlja med ljudmi, ki trpijo na kroničnih boleznih srca, obisti, kože in

prebavil. Bronhitis utegne nastati pri ljudeh, pri katerih mrena, s katero so zračni kanali podloženi, ni v redu, kot na pr. pri oslovskem kašlju, rdečici (erysipelas) ali davici, kakor tudi v slučajih, ko se nered v zgornjih kanalih razširi navzdol v bronhialne cevi, kot pri faringitis, laringitis in navadnem prehladu. Bronhitis dostikrat nastane v slučaju nalezljivih bolezni, ko so ošpice, osepnice, influenza in legar, in navadno je glavna pojava v začetku osepnice in oslovskega kašlja. Dostikrat utegne biti jako težko razločevati med bronhitis, zlasti v kronični obliki, in tuberkulozi pljuč v rani stopnji. Zamašenje nosu ali vsak razlog, ki sili k dihanju skozi usta, kar zopet povzroča sušenje nosne mreže, utegne povzročiti bronhitis.

Bronhitis je navadno bolezen, ki jo povzročujejo klice (bakterije). Klice Pneumonije (pljučnice) so odgovorne za mnogo slučajev. Klice influence in mnoge druge klice morejo začeti bronhitis. Ko je sluzna mrena dihalnih kanalov vnetja vsled plinov, preveč zakurjenega stanovanja, vsled prahu na cesti ali v delavnici, ima telo manj odpornosti in klice, ki se navadno nahajajo v nosu, grlu in sapnikih, postanejo aktivne in dostikrat povzročujejo splošno vnetje sapnika. Zlasti se to dogaja, ako je bilo telo izpostavljeno mrazu, ki je prehladilo telo in znižalo splošno odpornost človeka. Starci in podhranjeni ljudje so zlasti podvrženi napadu te bolezni.

Bronhitis je nalezljiva. Navadno prehaja od človeka do človeka vsled dotika. Prenatranost ljudske množice, kašljanje, kihanje, neprimerna ventilacija in nemarno pljuvanje igrajo veliko vlogo pri razširjanju te bolezni. To velja zlasti v slučajih, ko bronhitis nastane vsled okuženja s klicem influence.

Glavni simptomi influence so isti kot pri navadnem »prehladu«. Bolezen se raztegne v grlo, kar povzroča hripavost, in potem v sapnik in bronhialne cevi, kar povzroča kašelj. Nastane občutek zbadanja in pritiska na prsih. Temperatura je začetkoma le neznačajna, ali utegne postati jako visoka. V slučaju influence bronhitis so glavobol, boleče mišice in slabost znatni simptomi.

Pri krepkih ljudeh se bolezen ob ugodnih okoliščinah naravno razvije in človek ozdravi za teden ali deset dni. Pri otrocih, starih in oslabiljenih pa utegne bolezen poseči še bolj dol in povzročiti vnetje sapnika in pljuč (broncho-pneumonia), pri katerem se vnamejo finejši dihalne cevi in zračne torbe pljuč.

Glavna stvar, ki jo je treba upoštevati pri bronhitisu, ni toliko bronhitis sama na sebi, kakor komplikacije, ki utegnejo nastati, ako se bolezen dalje razvije, poglavito izmed katerih so pljučnica, broncho-pneumonia in tuberkuloza. Pneumonia (pljučnica) je najbolj razširjena in najbolj smrtonosna izmed vseh akutnih bolezni. Okoli tretjina ljudi, ki zbolijo na pljučnici, umre. Broncho-pneumonia je tudi jako resna bolezen in je prva izmed smrtonosnih bolezni pri dojenčkih in otrocih. Pri tej bolezni so vsi simptomi jako povečani in življenje bolnika utegne biti v neposredni nevarnosti, ker zrak ne more prodirati v pljuča. Ako se temu ne odpomore, sila bolnika hitro pojema in smrt utegne nastati v par dneh ali 48 urah pri jako mladih otrocih. Tuberkuloza pa je največji sovražnik človeštva. Ceni se, da ena osmina vseh smrti nastane vsled nje.

Radi vseh teh mogočih posledic je jako važno, da se posveti resno pažnjo vnetju sapnika. V boju proti tej bolezni treba upoštevati dvojno: preprečenje in lečenje.

Pri zdravljenju onih, ki imajo bronhitis, je od velike važnosti, da se bolnik takoj izolira, da se drugi obvarujejo pred okuženjem z isto boleznijo in da se bolnik sam obvaruje pred komplikacijami in razširjenju bolezni v pljuča. Razen v odločno neznačajnih slučajih treba to bolezen staviti takoj pod nadzorstvo zdravnika in se ravnati po njegovih navodilih.

Da se zmanjša mogočnost vnetja, je pa najbolj storiti vse potrebno, da se ta bolezen preprečuje. V svetlu današnjega znanja sledeča so najboljša preprečilna sredstva za to in tudi za večino drugih bolezni.

1. Ogibajte se gneči.
2. Ogibajte se preveč zakurjenim sobam.
3. Zagotovite si dobro ventilacijo pisarne, delavnice in vozov, ki vas prevažajo.
4. Izogibajte se pljuvanju. Vsi javni prostori bi morali imeti pljuvalnike, opremljene z razkužili.
5. Pazite na kihanje. Vsak človek bi moral kihati v svoj robec.
6. Oblačite se primerno in zadostno, kadar vreme to zahteva.
7. Ne prehladite se in zlasti pazite, da se vam noge ne zmočijo.
8. Bodite na svežem zraku čim več mogoče, da si tako zgradite večjo odpornost. Igre pod milim nebom in pešhoja je zlasti priporočljiva za ljudi, ki delajo v zaprtih prostorih.
9. Izogibajte se ljudem, ki kihajo in imajo prehlad.
10. Jejite redilne snovi v zadostni količini.
11. Izogibajte se gnečam in sploh prenatranim krajev, kadar prevladujejo prehladi in druge bolezni dihal.
12. Glejte, da spite zadostno.
13. Adenoide in bolestne bezgavke pri otrocih treba odstraniti, da se poveča njihov telesni odpor.
14. Glejte, da ne boste operirani pod splošnim anestetikom, kadar ste prehlajeni.
15. Posvetujte se z družinskim zdravnikom, kadar imate tako bolezen dihalnih organov.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Stanko Tomc. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani.

Predstavnik za tiskarno: Albert Kolman.